

Kutoka kwa Anas bin Malik, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kwamba Mtume Swalla Allaahu alayhi wasallam amesema:

1

“Kila mwana wa Adamu ni mwenye dhambi.

2

Na wabora wa wakosefu ni wale wanaotubu”.⁽¹⁾

1 Imepokewa na Ahmad (13049), Al-Tirmidhiy (2499) na Ibn Majah (4251).

Ayah

- **Amesema Mwenyezi Mungu utukufu ni wake:** “Na ambao pindi wafanyapo uchafu au wakajidhulumu nafsi zao humkumbuka Mwenyezi Mungu na wakamwomba msamaha kwa dhambi zao - na nani anayefuta dhambi isipo kuwa Mwenyezi Mungu? - na wala hawaendelei na waliyoyafanya na hali wanajua. ﴿ [Al-Imran: 135].
- **Na akasema pia Allah aliyetukuka:** “Hakika toba inayokubaliwa na Mwenyezi Mungu ni ya wale wafanyao uovu kwa ujinga, kisha wakatubia kwa haraka. Hao ndio Mwenyezi Mungu huwakubalia toba yao, na Mwenyezi Mungu ni Mjuzi na ni Mwenye hikima. ﴿ [An-Nisai: 17].
- **Na akasema pia Allah aliyetukuka:** “Isipo kuwa atakayetubu, na akaamini, na akatenda vitendo vyema. Basi hao Mwenyezi Mungu atayabadilisha maovu yao yawe mema. Na Mwenyezi Mungu ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu. ﴿ [Al-Furqan: 70].
- **Na akasema pia Allah Mtukufu:** “Sema: Enyi waja wangu waliojidhulumu nafsi zao! Msikate tamaa na rehema ya Mwenyezi Mungu. Hakika Mwenyezi Mungu husamehe dhambi zote. Hakika Yeye ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu (53) Na rejeeni kwa Mola wenu Mlezi, na silimuni kwake, kabla ya kukujieni adhabu. Kisha hapo hamtanusuriwa. ﴿ [Al-Zumar: 53, 54].
- **Na akasema pia Allah Mtukufu:** “Naye ndiye anaye pokea toba kwa waja wake, na anasamehe makosa, na anayajua mnyayo yatenda. ﴿ [Al-Shura: 25].

Msimulizi

Ni: Anas bin Malik bin Al-Nadr bin Damdam Al-Ansari, Abu Hamza, imamu, mufti, msomaji, Mbobezi katika fani ya hadithi, msimuliaji wa Uislamu, Mtumishi wa Mtume wa Mwenyezi Mungu, amani iwe juu yake, na wa mwisho kufa katika masahaba huko Basra. Mtume wa Mwenyezi Mungu alikuja Madina akiwa na umri wa miaka kumi, na wakati Mtume anakufa Anasi alikuwa na umri wa miaka ishirini, na alikuwa akimtumikia Mtume, rehema na amani ziwe juu yake. Alishiriki vita pamoja na Mtume zaidi ya mara moja, na alimpa ahadi ya utii chini ya mti. Alipokea kutoka kwa Mtume elimu kubwa, Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani ziwe juu yake alimwombea dua ya mali nyingi na watoto, na shamba lake la mitende lilikuwa likipamba mara mbili kwa mwaka, alifariki mwaka: (93 AH)⁽¹⁾

Muhtasari

Kila mwanadamu anafanya madhambi na uasi, kwa hivyo hakuna asiyefanya makosa baada ya Mitume. Bali mbora wa watu ni yule anayeanzisha toba baada ya kukosea.

1 Rejea ufafanuzi wake katika: “Siyar A'lam al-Nubala” na al-Dhahabi (4/ 417-423), “Maarefah al-Sahaba” cha Abu Naim (1/ 231), “Lexicon of the Swahaba” na al-Baghawi (1/ 43), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Atheer (1/ 151-153).

Ufahamu

1

Kwa kuwa Mwanadamu ni dhaifu, nafsi na matamano yake yanapopambana naye, na ulimwengu humpambia kwa mapambo yake, na Shetani akamnong'oneza na kumjaribu, ni dhahiri kwamba ataingia katika uasi na madhambi, na kwa ajili hiyo, amesema Mtume, amani iwe juu yake, kwamba wana wote wa Adam wanaangukia katika makosa na uasi, kwa hivyo hakuna hata mmoja katika wanadamu ambaye amehifadhika na madhambi isipokuwa Manabii.

2

Hii haimaanishi kuwa mtu anabebwa katika madhambi yake na kufanya anachotaka, na ndio maana Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akaeleza kuwa watu bora wakati huo ni wale wanaotubia sana na wenye kurudi kwa Mwenyezi Mungu upesi. Bali kila wanapofanya madhambi hufanya haraka kutubu na kujutia, pasina kuendelea kudumu katika madhambi: Amesema Mwenyezi Mungu katika kuwasifu waja wake wema: "Na ambao pindi wafanyapo uchafu au wakajidhulumu nafsi zao humkumbuka Mwenyezi Mungu na wakamwomba msamaha kwa dhambi zao - na nani anayefuta dhambi isipo kuwa Mwenyezi Mungu? - na wala hawaendelei na waliyoyafanya na hali wanajua" [Al Imran: 135].

Mafunzo

1

Usimwaibishe Yeyote kwa dhambi aliyofanya, kwani kila mwana wa Adam ni mkosaji.

2

Jihadhari na kung'ang'ania dhambi kwa kisingizio kwamba watu wote wanakosea, kwani hiyo si sababu ya uhalali wa dhambi zako.

3

Usikate tamaa na rehema ya Mwenyezi Mungu kwa wingi wa madhambi. Lau Mwenyezi Mungu Mtukufu angewataka waja ambao hawatamuasi, angetuumba sisi kama Malaika. Akasema Mtume, Rehema na amani ziwe juu yake: “Naapa kwa Ambaye nafsi yangu imo mkononi Mwake, ikiwa hamkufanya dhambi, basi Mwenyezi Mungu angekuondosheni, na kuwaleta ambao wangekosea na wakataka msamaha kwa Mwenyezi Mungu na angewasamehe”⁽¹⁾

4

Jihadharini na kudharau dhambi na kuziona kuwa ni rahisi; Hii ni sababu ya kudumu katika dhambi na kutotubu. Abdullah bin Abbas – Mwenyezi Mungu awawie radhi wote wawili – amesema: “Ewe mtenda dhambi, usijisikie salama kutokana na matokeo yake mabaya, na yanayofuata dhambi ni makubwa zaidi kuliko dhambi unayojua, kwani kukosa kwako staha kwa wale waliopo kulia na kushoto mwako ukiwa kwenye dhambi ni kubwa zaidi kuliko dhambi mliyoifanya. Kucheka kwako, wakati hujui atakalokufanyia Mwenyezi Mungu ni kubwa kuliko dhambi, na furaha yako juu ya dhambi ukiipata ni kubwa kuliko dhambi, na huzuni yako juu ya dhambi ukiikosa ni kubwa kuliko dhambi ukiipata, na khofu yako juu ya upepo ukisogeza pazia la mlango wako nawe uko katika dhambi, wala moyo wako hautetemekeki kwa Mwenyezi Mungu, akikutazama, ni kubwa zaidi ya dhambi ukiitenda.”⁽²⁾

5

Fanya haraka kutubia kwa Mwenyezi Mungu wakati wowote unapofanya dhambi au kutenda dhambi, wala usikate tamaa na rehema za Mwenyezi Mungu. Yeye ndiye Mola ambaye anasema katika Hadithi Qudsi: “Enyi waja wangu, mnaifanya dhambi usiku na mchana, nami ninasamehe madhambi yote; Basi niombeni msamaha, nitakusameheni”⁽³⁾.

6

Yeyote ambaye Mwenyezi Mungu anamtakia kheri, humfungulia mlango wa unyonge na kujiona dhalili, na uelekeo wa daima kwa Mwenyezi Mungu, Mwenye kupungukiwa naye, akiona makosa yake, na ujinga wake, na uadui, na kushuhudia fadhila za Mola wake Mlezi. wema, rehema, ukarimu, wema, mali, na sifa zake”⁽⁴⁾

7

Tubu kwa Mola wako Mlezi hata dhambi zako zikiwa kubwa kiasi gani, na hata ubaya wako ni mkubwa kiasi gani. Kwani Mwenyezi Mungu, Aliyetakasika na kutukuka, anafurahia toba ya mja, kama Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, alivyosema: “Mwenyezi Mungu ana furaha zaidi juu ya toba ya mja wake muumini kuliko mtu katika nchi ya jangwa akiwa na

1 Imepokewa na Muslim (2749).

2 Hilyat al-Awliya' cha Abu Nu'im al-Asbhani (1/324).

3 Imepokewa na Muslim (2577).

4 Al-Waabil al-Sayyib min al-Kalim al-Tayyib cha Ibn al-Qayyim (uk. 7).

Mafunzo

ngamia wake. Akawa amebeba chakula na kinywaji chake, akalala na alipoamka akakuta ngamia kishaondoka na kila kitu, na akamtafuta mpaka akapata kiu, kisha akasema: Narudi pale nilipokuwa, nilale mpaka kufa, hivyo akaweka kichwa chake juu ya mkono wake ili asubiri kufa, mara akaamka na kumkuta ngamia wake akiwa na kila kitu juu yake, chakula chake na kinywaji chake, hivyo Mwenyezi Mungu hufurahishwa zaidi na toba ya mja Muumini kuliko huyu mja na ngamia wake na riziki zake”⁽¹⁾.

Kutubia dhambi kunahitaji majuto kwa yale uliyomfanyia Mwenyezi Mungu Mtukufu, basi jihadhari na kujifakhirisha kwa dhambi zako hata kama umetubia.

Kurudiwa kwa dhambi mara kwa mara kusikufanye usitubu, bali fanya nia yako ya kutubu, na uazimie kutotenda dhambi, na utubu kwa Mwenyezi Mungu, kisha haikudhuru kurudi tena katika dhambi, kurudia toba na kutubu upya. Mtume Amani iwe juu yake amesema: “Mja alifanya madhambi, na akasema: Mwenyezi Mungu nisamehe dhambi yangu, na akasema Mwenyezi Mungu aliyetakasika: “Mja wangu katenda dhambi, na akajua kwamba ana Mola anayesamehe dhambi, na anaadhibu kwa kutenda dhambi, kisha akarudi katika maasi, na akasema: Ewe Mola Mlezi, nisamehe dhambi yangu. Akasema Allah aliyetukuka. Mja wangu katenda dhambi, na akajua kwamba ana Mola anayesamehe dhambi, na anaadhibu kwa kutenda dhambi, kisha akafanya dhambi tena na kusema: Ewe Mola Mlezi, nisamehe dhambi yangu, akasema, Mwenyezi Mungu mtukufu: Mja wangu katenda dhambi, na akajua kwamba ana Mola anayesamehe dhambi, na anaadhibu kwa kutenda dhambi. Fanya utakalo, kwakuwa nimekusamehe”⁽²⁾.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (6308) na Muslim (2744).

2 Imepokewa na Al-Bukhari (7507) na Muslim (2758).

10

Kamwe usifikirie kuwa dhambi yako haitasamehewa; Kwani huko ni kumkanusha, Mwenyezi Mungu Mtukufu, alipo sema: “Rehema yangu imekizunguka kila kitu” [Al-A’raf: 156].

11

Ukitaka kutubia, sharti zake ni: Kujutia dhambi, kuiacha, kuazimia kutoirudia, na kumrudishia haki mwenye nayo, ikiwa dhambi inahusiana na haki za waja au kuwaridhisha.

12

Toba haifuti maovu tu, bali inayabadilisha kuwa mema. Hongera kwa mwenye kutubia kwa kufuta madhambi na wingi wa matendo mema!

Amesema mshairi:

Ee nafsi, acha kuasi na uchume = matendo mazuri, labda Mungu atanirehemu

Ewe nafsi, tubu na utende mema = ulipwe wema baada ya kufa

Wengine walisema:

Ee Mola, ikiwa dhambi zangu ni kubwa sana = bila shaka nimejua kuwa msamaha wako ni mkubwa zaidi.

Ikiwa hakuna anayekutarajia isipokuwa mwema = mtu mhalifu atamuomba na kumtumaini nani?

Nakuomba wewe, Bwana, kama ulivyoamuru = na ukiurudisha mkono wangu nyuma, ni nani atakayerehemu?!

Sina njia kwako isipokuwa matumaini = na uzuri wa msamaha wako, kisha mimi ni Muislamu.

